

Maria-Ionela Ion

**PARTICULARITĂȚI ALE FORMĂRII
NOȚIUNILOR GRAMATICE LA ELEVII DIN CICLUL PRIMAR
– pronumele personal și pronumele de politețe –**

Editura ZVEN

str. Boerescu Zaharia, nr. 2, R3/3
cod poștal 130059, Târgoviște, Dâmbovița
tel.: 0765 464 304 | fax: 0345 401 330
zven.print@gmail.com | www.zven.ro

Editor – Ion Anghel

Procesare text – Emil Valentin
Tehnoredactare – ZVEN PRINT
Corectură – Ioana Niculae
Coperta – Maria Ionela Ion

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ION, MARIA IONELA
Particularități ale formării noțiunilor gramaticale la elevii
din ciclul primar: pronumele personal și pronumele de
politețe / Maria Ionela Ion - Târgoviște: Editura ZVEN, 2021
Conține bibliografie
ISBN 978-606-9745-23-6
811.135.1

MARIA-IONELA ION

**PARTICULARITĂȚI ALE FORMĂRII
NOȚIUNILOR GRAMATICALE LA ELEVII
DIN CICLUL PRIMAR**

– pronumele personal și pronumele de politețe –

Târgoviște, 2021

Referent științific:

Lect. univ. dr. MARIANA VÂRLAN
(Universitatea „Valahia” din Târgoviște
Facultatea de Științe Politice Litere și Comunicare)

Copyright © 2021 ION MARIA-IONELA. All rights reserved

Acest volum este protejat prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, fără permisiunea scrisă a deținătorului copyright-ului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc conform legilor în vigoare.

CUPRINS

Listă de abrevieri.....	8
Capitolul I	
ARGUMENT.....	9
1.1. Motivația alegerii temei	9
1.2. Ipoteza cercetării	9
1.3. Metode și tehnici de analiză.....	11
<i>Bibliografie</i>	14
Capitolul II	
PRONUMELE PERSONAL PROPRIU-ZIS ASPECTE	
DEFINITORII.....	15
2.1. Definire	15
2.2. Inventarul formelor	16
2.3. Comportamentul flexionar al pronumelor personale	16
<i>Bibliografie</i>	20
Capitolul III	
PRONUMELE PERSONAL DE POLITEȚE.	
CARACTERISTICI.....	21
3.1. Definire	21
3.2. Inventarul formelor	22
3.3. Comportamentul flexionar al pronumelor personale de politețe	23
<i>Bibliografie</i>	25

Capitolul IV

ETEROGENITATEA FORMELOR PRONOMINALE

PROPRIU-ZISE ȘI DE POLITETE	26
4.1. Eterogenitatea morfologică	26
4.1.1. Structura morfologică a pronumelui	27
4.1.2. Categoriile gramaticale ale pronumelui	27
A. Persoana	28
B. Numărul	29
C. Genul	30
D. Cazul	31
4.2. Eterogenitatea sintactică.....	32
4.2.1. Pronume personale cu rol de parte de propoziție	33
4.2.2. Pronume personale fără rol de parte de propoziție	35
4.3. Comportamentul discursiv al pronumelor.....	37
<i>Bibliografie</i>	39

Capitolul V

ASPECTE METODICE ALE PREDĂRII-ÎNVĂȚĂRII-

EVALUĂRII PRONUMELOR PERSONALE ȘI DE POLITETE

ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR	40
5.1. Scopul și obiectivele studierii limbii române în învățământul primar	40
5.2. Predarea-învățarea gramaticii în învățământul primar	42
5.2.1. Învățarea conceptelor gramaticale pe cale inductivă	44
5.2.2. Însușirea definițiilor și înțelegerea regulilor gramaticale pe cale deductivă	44
5.3. Considerații psihopedagogice privind predarea-învățarea pronumelui în ciclul primar	46
5.4. Considerații metodice privind predarea pronumelui în ciclul primar	46
5.5. Cercetarea metodică	49

5.5.1. Obiectivele cercetării	50
5.5.2. Organizarea cercetării	50
5.5.3. Metode de cercetare utilizate	51
5.6. Aplicații privind evaluarea noțiunilor gramaticale privind pronumele personal propriu-zis și pronumele de politețe	53
<i>Bibliografie</i>	57
Capitolul VI	
CONCLUZII	58
Anexe	60
Bibliografie	68

Capitolul I

ARGUMENT

1.1. Motivația alegerii temei

De multe ori, cuvintele din întregul nostru vocabular pot spune enorm de multe despre noi ca oameni, despre modul nostru de a gândi. Dacă ne raportăm la conversațiile purtate recent cu diverse persoane în scris (aici amintim rețelele de socializare, mai cu seamă), constatăm cu stupeoare faptul că evităm de multe ori să scriem numele cuiva când facem referire la o persoană în cadrul acestor conversații. Un motiv pentru aceste evitări ar fi comoditatea care se instalează în viața noastră.

Mi-am ales această temă pentru a aprofunda clasa lexico-gramaticală a pronumelui în scopul transformării predării tradiționale într-o formă adaptată la nevoile învățământului contemporan.

Limba română înseamnă a recepta mesaje orale și scrise în diferite contexte de comunicare cunoscute, a exprima mesaje orale în multitudinea de situații de comunicare și de a redacta mesaje în diverse situații de comunicare. (Programa școlară pentru disciplina „Comunicare în limba română”. *Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a*, p. 3)

1.2. Ipoteza cercetării

Pronumele reprezintă o parte de vorbire flexibilă, fiind prezent în majoritatea limbilor, ca substitut al unui substantiv mai cu seamă când parti-

cipanții la dialog cunosc ori înțeleg din contextul dat, fie obiectul, fie persoana numită de acesta. (E. Silvestru, 2007, p. 51)

Pronumele face parte dintr-o clasă de cuvinte eterogenă, adăugând uneori informații suplimentare despre partea de vorbire înlocuită (substantivul), precum: absența unui obiect ori identitatea sa numită cu un altul, respectul vorbitorului ș.a.m.d.

Pronumele este de mai multe feluri: cu forme personale (pronume personal, pronume personal de politețe, pronume reflexiv, pronume posesiv, pronume de întărire) și fără forme personale (pronume demonstrativ, pronume interogativ, pronume relativ, pronume nehotărât și pronume negativ). În această lucrare vom analiza numai pronumele personal și pronumele personal de politețe. (*Gramatica limbii române*, 2005, p. 182)

Pronumele personal de politețe exprimă respectul vorbitorului față de subiectul ce este numit prin utilizarea unei forme specifice a acestuia. Are forme proprii numai pentru persoanele a II-a și a III-a, și nu poate intra în categoria adjectivului pronominal.

Pronumele este necesar a fi studiat în ciclul primar, deoarece îl ajută pe elev să îl utilizeze în transmiterea mesajelor și îl învață, printre altele, să respecte persoanele cu care intră în dialog prin folosirea formelor pronumelui personal de politețe.

Atât în limbajul familiar, cât și în cel regional, se regăsesc alte tipuri de pronume decât cele utilizate frecvent în uzul comun (*dumneata, dumneavoastră, dumatăle, dumnealui, dumneaei, dumnealor*), precum *matale, mata, mățălică, mățăluță, tălică, tăluță*.

Pronumele personale de politețe, precum *dânsul, dânsa, dâșii, dâșele*, au înregistrat în evoluția limbii mai multe interpretări. Deși au fost încadrate inițial la pronumele personale propriu-zise, s-a apreciat că oferă un grad mai mare de respect față de persoanele numite. Astfel, ele au ajuns să funcționeze ca pronume de politețe. În anumite regiuni ale țării, pronumele menționate mai sus, sunt utilizate și pentru obiecte, față de care în mod normal nu se exprimă niciun fel de politețe.

Capitolul VI

CONCLUZII

Studierea limbii române în școală, mai exact în clasele I-IV, este extrem de importantă deoarece formează priceperi și deprinderi de exprimare a unor idei, sentimente și gânduri ale elevilor într-un mod corect și logic. Preocupările sistemului de învățământ sunt îndreptate spre conștientizarea procesului comunicării și spre cultivarea exprimării și scrierii corecte și clare.

Studierea tuturor domeniilor limbii contribuie la cultivarea vorbirii elevilor cu repercusiuni privind dezvoltarea intelectuală a acestora.

Un obiectiv important al limbii române îl constituie însușirea și aplicarea normelor de vorbire și de scriere corectă.

În învățământul primar, elevii învață cititul și scrisul ca principale instrumente de muncă intelectuală și pentru acest fapt ei trebuie să pronunțe în mod corect cuvintele și să stăpânească principalele norme de ortografie și de punctuație.

Elementele de construcție a comunicării contribuie în mod hotărâtor la dezvoltarea și cultivarea exprimării scrise și orale.

Prin noțiunile teoretice și practice despre pronumele personal și pronumele de politețe analizate în această lucrare, elevii conștientizează rolul acestora în comunicare. Informațiile transmise elevilor trebuie să pună accent pe rolul de substitut al pronumelor, pe de o parte, și pe relațiile discursive dintre interlocutori, pe de altă parte.

În capitolele și subcapitolele teoretice ale acestei lucrări au fost descrise în formă sintetică aspectele morfosintactice ale celor două clase pronominale (tipologia, formele corespunzătoare, categoriile gramaticale,

rolul sintactic) coroborate pe alocuri cu noțiuni de stilistică și aspect normative privind grafia anumitor forme pronominale.

Partea aplicativă a pus accent pe modalitățile de învățare a conceptelor gramaticale, enumerând câteva metode active-participative care pot fi folosite eficient în predarea pronumelui în învățământul primar.

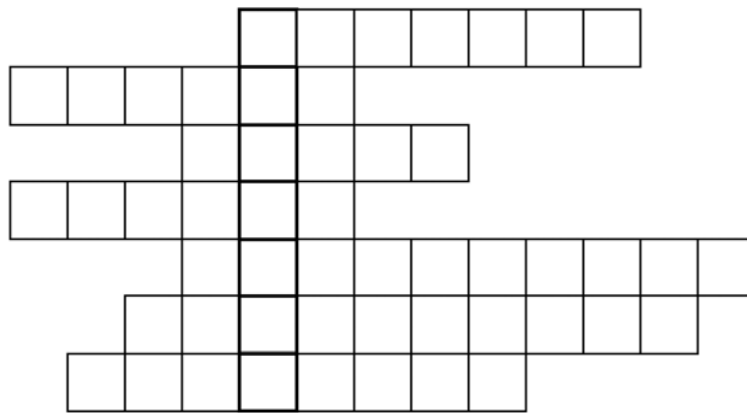
Toate acestea au fost însoțite de exerciții practice și de fișe de muncă independentă menite a ușura procesul de însușire și de consolidare a informațiilor despre pronume.

Prin texte accesibile vârstei și prin strategii alese cu talent și măiestrie de către cadrele didactice, calea către cunoaștere devine mai accesibilă și mai plăcută.

ANEXE

Anexa 1

Completați careul următor:

1. Substantivul se scrie întotdeauna cu literă inițială mare.
2. Semnul grafic al sunetului este.
3. Substantivul se scrie întotdeauna cu literă inițială mică.
4. Este format din una sau mai multe silabe
5. Partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numește
6. Se realizează între vorbitor și ascultător
7. Partea de vorbire care denumește însușirea unui substantiv se numește

Anexa 2

Alege pronumele corespunzător (eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele)

a) Marin spune:

..... alerg după minge.

– Monica, ești arbitrul acestui meci!

b) Marin spune despre Irina:

– a învins în această partidă.

c) Irina spune despre Marin:

– a pierdut partida aceasta.

d) Irina și Marin povestesc:

– am jucat o partidă de fotbal .

e) Irina și Marin povestesc mamei și Monicăi :

– nu înțelegeți acest joc atât de frumos!

f) Irina și Marin povestesc despre copiii din sat:

..... au urmărit o partidă interesantă.

g) Irina și Marin povestesc despre gospodine:

..... ne-au chemat în casă pentru când au terminat cozonacii.

Anexa 3

Identificați persoana care a răspuns corect la întrebarea învățătorului „Ce este pronumele personal propriu-zis și pronumele de politețe?”

Cuvintele “dumneata”, “dumnealui”, “dumnealor”, sunt **pronume personale**.

Anca

Pronumele personal este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii, acțiuni, stări sufletești.

Alexandru

Pronumele de politețe exprimă respectul față de una sau mai multe persoane.

Cristina

Pronumele personal este parte de vorbire care ține locul unui substantiv.

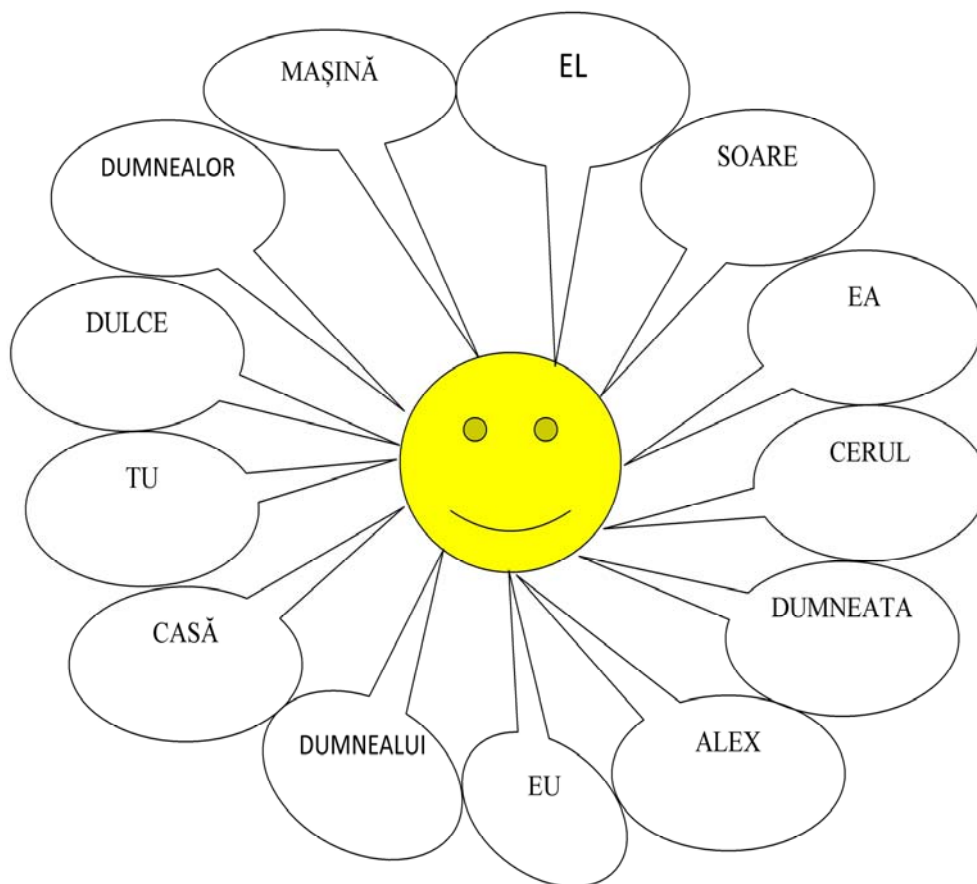
Bianca

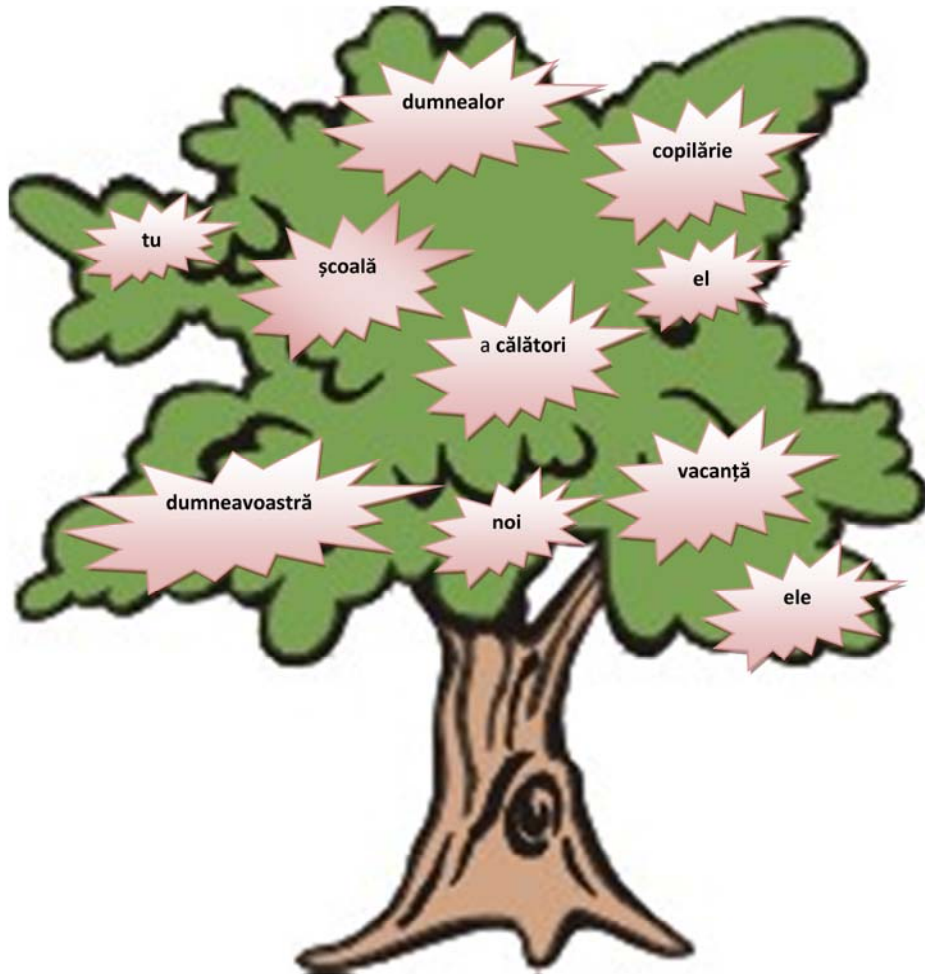
A răspuns corect

Anexa 4

***Colorați cu galben cercurile care conțin pronume personale propriu-zise
și cu albastru cercurile care conțin pronume personale de politețe.***

COPĂCELUL CU PRONUME

Descoperă floricelele care reprezintă pronumele personal sau pronumele de politețe
.....

Anexa 6

Puneți pronumele subliniat la forma de singular

Ei sunt niște copii fericiți.

Anexa 7

Subliniați pronumele personal din următorul text:

Capra pornește înainte plângând și lupul după dânsa.

-Apoi, dacă **i**-ar fi luat Dumnezeu, ce **fi**-ar fi? Zice capra.

-Doamne, cumătră! **L**-am întâlnit odată prin zmeuriș pe moș Martin și **mi**-a spus că dac-ai vrea să-i dai un băiet, să-**l** învețe cojocăria, zice lupul.

Anexa 8

Încercuiți pronumele personal la forma de singular din următorul text:

Eu am fost portar. **Ei** îmi șutau cu toată puterea, dar **eu** le apăram lejer, fiind cel mai bun portar din școală. Doar un prieten pe nume Rareș îmi știe punctele slabe și știe unde să dea cu forță. **El** este un bun strateg, un jucător foarte priceput și iscusit și un prieten adevărat, și de asta îl stimez.

Se înserează ... **eu** cu Rareș și încă patru prieteni am mers spre casele noastre.
Sper să ne jucăm așa și mâine!

Bibliografie

I. Lucrări de referință:

1. CERGHIT, Ioan, 1976, *Metode de învățământ*, București: EDP.
2. CONSTANTIN, Cucuș, 2009, *Psihopedagogie pentru examenele de definire și grade didactice*, București: Editura Polirom.
3. CORNIȚA, Georgeta, 1993, *Metodica predării și învățării limbii și literaturii române*, Editura Umbria, Baia-Mare.
4. DUMITRU Irimia, *Gramatica limbii române*, 2000, București: Editura Polirom.
5. *Gramatica limbii române*, 1966, vol. I, ediția a II-a, București: Editura Academiei Române.
6. *Gramatica limbii române, Vol. I, Cuvântul*, 2005, București: Editura Academiei Române.
7. *Gramatica limbii române, Vol. I, Cuvântul* (coordonator Valeria Guțu-Romalo), 2008, București: Editura Academiei Române.
8. *Gramatica de bază a limbii române* (coordonator Gabriela Pană Dindelegan), 2010, București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
9. Mircea Goga, *Gramatica limbii române*, 2008, Editura Niculescu.
10. MOLAN, Vasile, 2016, *Didactica disciplinelor „Comunicare în limba română” și limba și literatura română” din învățământul primar*, București, Editura Miniped.
11. Popa Ion, Popa Marinela, *Limba română. Ediție revizuită, în conformitate cu noul DOOM*, 2017, București, Editura NICULESCU.
12. POPESCU Ștefania, *Gramatica practică a limbii române cu o culegere de exerciții*, 1992, București, Editura Didactică și Pedagogică R.A.
13. Silvestru Elena, *Morfologia limbii române actuale*, 2007, București, Editura Fundației România de Măine.
14. VÂRLAN Mariana, 2015, *Limba română contemporană. Ghid teoretic și aplicativ*, București: Editura Universitară.

II. Surse online:

1. Concursurilecomper.ro, martie 2014, *Specificul formării noțiunilor gramaticale.*
2. Cursuri-online.info- *Gramatica Limba Română. Cazurile dativ și genitiv. Pronumele personal.*
3. Didactic.ro, 14 septembrie 2009, *Metoda R.A.I.*
4. Didactic.ro, 22 martie 2010, *Metode interactive utilizate în învățământul primar.*
5. Gramatica limbii române.ro – *Morfologia părților de vorbire flexibile. Pronumele personal de politețe.*
6. Învățămromâna.blogspot.ro, 8 februarie 2010, *Registre lingvistice.*
7. Morfologia.ro, 17 martie 2013, *Morfologia limbii române. Pronumele.*
8. Programa școlară pentru disciplina „Comunicare în limba română”. *Clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a.*
9. Referatele.com- *Pronumele personal. Pronumele de politețe. Pronumele reflexive.*